

6. Злупко С.М. Глобалізація і національний ринок праці / С.М. Злупко // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Механізми регулювання регіонального ринку праці. – Львів, 2002. – Вип. 3 (XXXIV). – С. 14-24.
7. Злупко С.М. Україна та Ізраїль: зайнятість і соціальний захист населення / С.М. Злупко, Т.Б. Токарський. – Львів, 1999. – 138 с.
8. Стефанишин О.В. Людський потенціал економіки України : монографія / О.В. Стефанишин. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2006. – 315 с.
9. Пирожков С.І. Вибрані наукові праці / С.І. Пирожков. – У 2 т. – Т. 1. Демографічний і трудовий потенціал. – К. : Вид-во КНТЕУ, 2008. – 934 с.
10. Статистична інформація Державного комітету статистики України. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.ukrstat.gov.ua>
11. Соціально-економічний стан України: наслідки для народу та держави: національна доповідь / за заг. ред. В.М. Гейця (та ін.). – К. : Вид-во НВЦ НБУВ, 2009. – 687 с.
12. Україна залишається країною, де епідемія ВІЛ не зупинена. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.zik.ua/ua/news/2011>
13. Туберкульоз в Україні: Аналітично-статистичний довідник за 2000-2010 роки. – К. : Вид-во "Либідь", 2011. – 105 с.
14. Рівень захворюваності на туберкульоз в Україні зменшується, але досі залишається епідемією. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.newsru.ua>
15. Захворюваність та смертність від злоякісних новоутворень. Стан онкологічної допомоги населенню // Рак в Україні, 2009-2010 : бюлетень національного канцер-реєстру, № 12. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.ucr-gs.com.ua>
16. Підсумковий моніторинг розвитку соціальної сфери України за 2010 рік. – Центр перспективних соціальних досліджень, Міністерство праці та соціальної політики України, Національна академія наук України. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.cprg.org.ua>
17. Соціальні індикатори рівня життя населення : стат. зб. / Головне управління статистики у Львівській області. – Львів, 2010. – 170 с.
18. Статистична інформація Головного управління статистики у Львівській області. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.lvivstat.gov.ua/>
19. Мельничук Д.П. Народжуваність в Україні: вплив сучасних тенденцій на перспективи формування та майбутні характеристики людського капіталу / Д.П. Мельничук // Демографія та соціальна економіка : Вид-во НАУково-економічний та суспільно-політичний журнал. – К. : Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України. – 2010. – № 1(13). – С. 90-97.

Степура Т.М., Дидович І.І. Демографические предпосылки формирования человеческого потенциала Украины

Исследованы основные тенденции развития демографической ситуации в Украине. Выявлены угрожающие темпы сокращения населения как биологической основы формирования человеческого потенциала и негативный возрастной состав населения. Установлено значительную распространенность заболеваемости населения, в том числе и социально опасных заболеваний. Предложено регионализацию демографической политики Украины на базе активизации этнодемографических факторов.

Ключевые слова: человеческий потенциал, население, рождаемость, смертность, возрастной состав, этнодемографический фактор.

Stepura T.M., Didovych I.I. Demographic basis of human potential of Ukraine

The article examines the main trends of demographic situation in Ukraine. Revealed alarming rates of population decline as the biological basis of human potential and the formation of negative age structure of population. Found a significant incidence of morbidity, including socially dangerous diseases. A regionalization of the demographic policy of Ukraine on the basis of activation of ethno-demographic factor is proposed.

Keywords: human potential, population, fertility, mortality, age structure, ethno-demographic factor.

УДК 65.012.32:061.5:334.73

Аспір. С.В. Філіна¹ –

Полтавський університет економіки і торгівлі, м. Полтава

ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОЦЕСНОГО ПІДХОДУ В ОРГАНІЗАЦІЯХ І НА ПІДПРИЄМСТВАХ ТОРГІВЛІ СИСТЕМИ СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ

Розглянуто передумови формування процесного підходу в організаціях і на підприємствах торгівлі системи споживчої кооперації, досліджено інформаційне забезпечення реінжинірингу бізнес-процесів.

Ключові слова: процесний підхід, бізнес-процес, реінжиніринг, інформаційне забезпечення.

За останні роки система споживчої кооперації України характеризується зниженням темпів зростання обсягів торгівлі. Так, оптова торгівля сучасного стану споживчих кооперацій повинна бути кращою. У кінці минулого – на початку нинішнього року оптова торгівля стала в Україні об'єктом особливої уваги як фахівців-економістів, так і широкої громадськості. Причини цього – істотний спад обсягів оптового товарообігу, хоча в попередні роки торгівля робила досить вагомий внесок в економічне зростання. За даними Держкомстату України, фізичний обсяг оптового товарообігу – основного показника розвитку оптової торгівлі – за 2010 р. порівняно з минулим роком, зменшився на 15 % (обіг роздрібною торгівлі за цей же період, навпаки, збільшився на 22,4 %) [2].

Входження у жорстке конкурентне середовище, необхідність швидко реагування на законодавчі зміни та потреби споживачів потребують управління, яке було б побудовано на сучасних засадах та задовольняло би світові вимоги якості. Згідно з положеннями системи ISO 9001, 2000 – основою якісного менеджменту є процесний підхід. Формування процесного підходу в організаціях і на підприємствах торгівлі системи споживчої кооперації уповільнюється через суперечності між потребами системи менеджменту в якісній організації на сучасних засадах та нестачею коштів, застарілим обладнанням і невідповідним інформаційним забезпеченням.

На основі дослідження елементів процесного підходу, вперше запропонованих у працях А. Файоля (виокремлення шести основних функцій підприємства), Ф. Тейлора (формування ідеї стандартизації окремих процедур), М. Вебера (розроблення спеціальних правил і процедур поведінки робітників), Г. Холбра (забезпечення адміністративної групи стандартами), П. Друкера (формування функцій, систем взаємодії та процесів), Е. Демінга (трансформація і безперервне вдосконалення бізнес-процесів) та розвинених у наукових працях сучасних зарубіжних учених: Б. Андерсена, Дж. Гибсона, Т. Олсона, М. Робсона, Ф. Уллаха, А-В. Шеєра, Т. Давенпорта, В. Кеттингера та ін., українських і російських науковців Ю. Адлера, С. Щепетової, І. Аронова, В. Версана, В. Єліферова, В. Рєпіна, Р. Іскандаряна, В. Королькова Л. Скрипка, Ю. Тельнова, В. Тупкало, Н. Скрябіної та ін., дійшли висновку,

¹ Наук. керівник: проф. О.В. Виноградова, д-р екон. наук – Донецький НУ економ. і торгівлі ім. М. Туган-Барановського

що саме управління процесами, а не проектами, продукцією, структурними підрозділами, є запорукою стратегічного успіху суб'єктів господарювання.

Проблема, яка потребує вирішення – становлення процесного підходу в організаціях і на підприємствах торгівлі системи споживчої кооперації України. Тому метою дослідження є розгляд передумов формування процесного підходу в організаціях і на підприємствах торгівлі системи споживчої кооперації. На наш погляд, формування такої системи стає центром узгодження інтересів зовнішнього і внутрішнього середовищ діяльності підприємства та інструментом усунення існуючих суперечностей (дублювання функцій, інформаційні затримки, перевантаження каналів інформації). Схематично основні елементи цієї системи наведено на рис. 1.

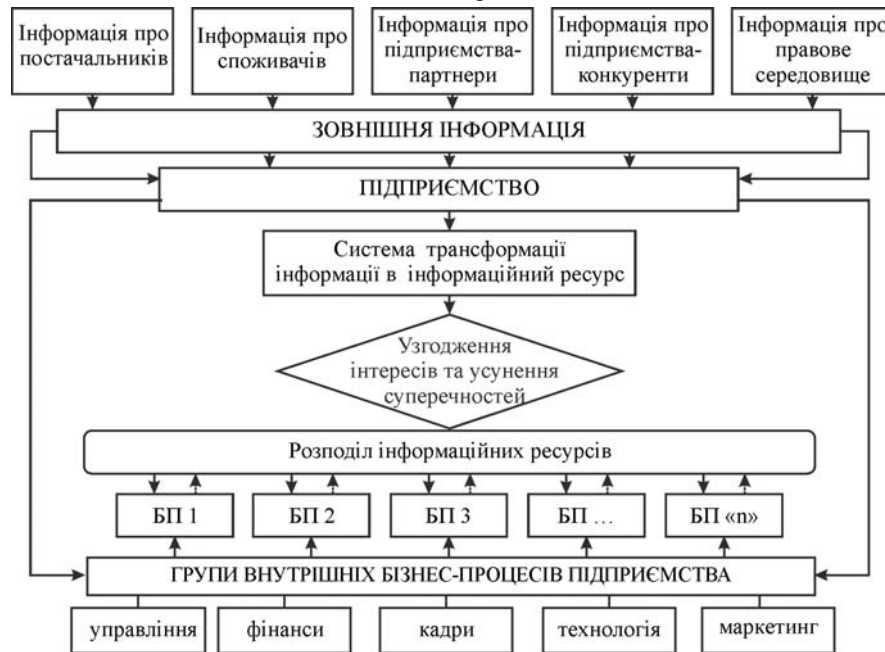

Рис. 1. Схема взаємозв'язку інформаційних потоків в організаціях і на підприємствах торгівлі системи споживчої кооперації

Запропонована схема є ефективною завдяки відсутності стримуючих фільтрів та перешкод у вигляді функціональних підрозділів. Така система забезпечує не тільки більш оперативне здійснення моніторингу кожного окремого бізнес-процесу, а й дає змогу більш ефективно розподіляти інформаційні ресурси між ними, залежно від доцільності, компетенції, функціональних та оперативних завдань кожної окремої команди.

Зазначимо, що в умовах посиленого впливу ринкових механізмів значно підвищується роль керівництва підприємства, уміння спрямовувати діяльність організації на перетворення інформації з узагальненого набору даних в інформаційний ресурс, який сьогодні є одним із визначальних факторів за-

безпечення конкурентних переваг та конкурентоспроможності в умовах жорсткої конкуренції. У цьому зв'язку необхідно здійснити перехід від управління окремими операціями до управління бізнес-процесами, що потребує істотних змін у підходах до його інформаційного забезпечення. Головною функцією такого інформаційного забезпечення стає узгодження внутрішнього і зовнішнього середовищ діяльності підприємства.

Система інформаційного забезпечення процесу управління на підприємстві на засадах процесного підходу повинна передбачати: створення внутрішньої системи аналізу й узагальнення інформації про кожен бізнес-процес; формування інформаційних каналів, тобто забезпечення можливості користувачам інформації вирішувати й обґрунтовувати завдання, що виникають під час реалізації бізнес-процесів підприємства; організацію сприятливих умов для її ефективного використання. Основними напрямками формування відповідного інформаційного забезпечення є застосування існуючих баз і банків даних, моделей та методів обґрунтування управлінських рішень і набору організаційних та методичних прийомів, необхідних для підвищення надійності інформаційного забезпечення. Для його насичення може бути використана структурована сукупність інформації про бізнес-процеси підприємства, яку представлено на рис. 2 [1].

З урахуванням значущості інформації як виробничого ресурсу для підприємств основними вимогами до інформаційного забезпечення системи управління в організаціях і на підприємствах торгівлі системи споживчої кооперації на засадах процесного підходу є такі:

- здатність інформації забезпечити підвищення ефективності внутрішніх бізнес-процесів підприємств споживчої кооперації;
- відповідність інформації таким параметрам: вірогідність, своєчасність, надійність, багаторазовість використання, швидкість оброблення, адресність, повнота, порівняність, що забезпечує трансформацію її в інформаційний ресурс;
- класифікація інформації за різними ознаками відповідно до специфіки виділених бізнес-процесів.

Для запобігання виникненню недоліків інформаційного забезпечення реінжинірингу варто враховувати такі негативні чинники: слабку орієнтацію на інформаційне забезпечення бізнес-процесів; низьку ефективність використання статистичної звітності, бухгалтерського обліку, спеціальних спостережень; відсутність постійних інформаційних зв'язків між наданням послуг підприємствами рекреаційного комплексу і їхніми споживачами; між підприємствами різних форм власності, між рівнями управління; практична відсутність регіональних центрів і агентств інформаційної підтримки підприємств.

Як було зазначено, впровадження процесного підходу та організація його інформаційної підтримки повинно враховувати такі основні психологічні та організаційно-психологічні проблеми:

- приховування суб'єктами ринку необхідної інформації під приводом комерційної таємниці;

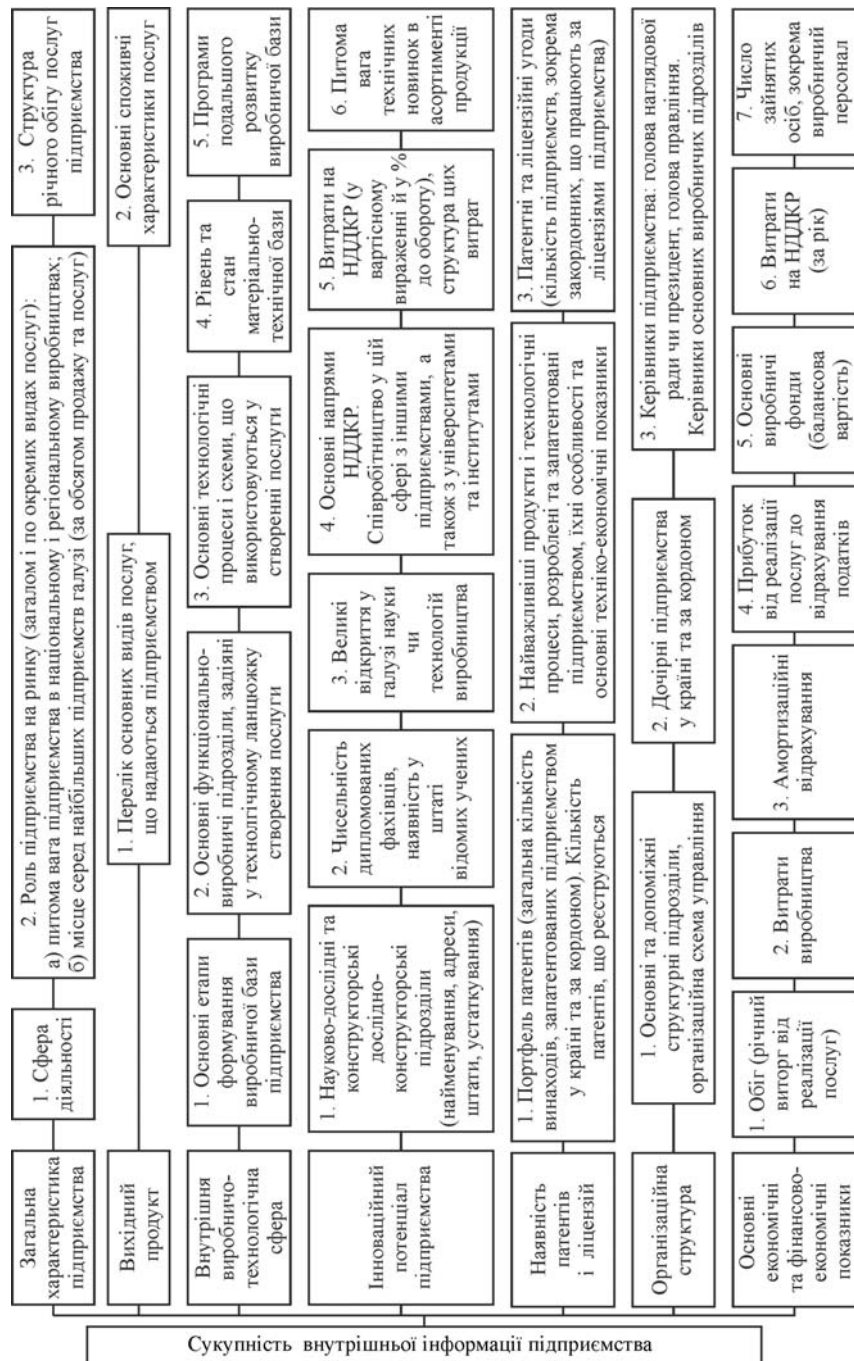

Рис. 2. Сукупність інформації про підприємство [1]

- брак часу в керівників, а отож – неглибоке усвідомлення ролі процесу одержання інформації;
- відсутність можливостей і бажання вкладати необхідні фінансові ресурси для упорядкування інформації з метою вирішення проблем, що виникають під час ухвалення управлінського рішення;
- бажання досягнути результатів відразу, ігноруючи необхідність відведення часу на збір та оцінювання інформації тощо.

Зазвичай підприємства споживчої кооперації намагаються використовувати найрозробленіший інформаційний продукт, здатний взаємодіяти з іншими ресурсами. Це передбачає ліквідацію проміжних ланцюгів, припускає можливість глобалізації і конвергенції і позитивно впливає на поширення знань в галузі інформаційних технологій та сприяє збільшенню попиту на інформаційний продукт загалом.

На особливу увагу в цьому контексті заслуговує аналіз руху інформаційних потоків, під час якого можна виявити ступінь забезпеченості наявністю необхідної і достовірної інформації для кожного окремого бізнес-процесу та визначити її адресність, джерела і споживачів інформації, встановити раціональність організованих і взаємозалежних внутрішніх потоків інформації. Іншими словами, така складова повинна розглядатися як окремий бізнес-процес, спрямований на усунення дублювання документообігу і показників у внутрішніх документах підприємства, а також на мінімізацію маршрутів проходження документів від джерела до споживача.

Нині підприємства споживчої кооперації не мають чіткої організації інформаційного забезпечення бізнес-процесів, відсутнє формування внутрішньо виробничих інформаційних масивів та потоків інформації, процесів і методів її збирання, аналізу й узагальнення, а також збереження, відновлення, перероблення передавання інформації, за винятком нормативної документації. Система менеджменту, заснована на виділенні бізнес-процесів, що представляє інтегровану сукупність програми технічних та інформаційно-технологічних засобів, забезпечує керівництву підприємством істотні переваги: спрощується планування процесів, контроль даних; організація процесу може бути швидко адаптована до нової ситуації; інформація нагромаджується і може передаватися виконавцеві завдань. Важливо, що система вписується у внутрішню організаційну структуру. Її можна об'єднати з програмним забезпеченням виробничих процесів, що гарантує зокрема їхню безпроблемну інтеграцію.

Для підвищення ефективності впровадження процесного підходу в організаціях і на підприємствах торгівлі системи споживчої кооперації необхідно забезпечити використання інтерактивного доступу до автоматизованих баз даних, оскільки низький рівень існуючих інформаційних потоків не дає можливості багатьом підприємствам підвищувати ефективність прийнятих рішень. Використання джерел маркетингової інформації як базової складової реінжинірингу, що сприяє переосмисленню змісту бізнес-процесів, здійснюється в обмеженій кількості. Це особливо стосується реалізації таких функцій маркетингу, як: управління маркетинговими дослідженнями, управ-

ліній асортиментом і якістю товарів та послуг, збутом і розподілом продукції, рекламою і стимулюванням збуту.

Реалізація цієї функції покликана сприяти створенню і використанню маркетингової системи інформаційного забезпечення управління. Така система забезпечуватиме як переваги (організаційний збір інформації; широкий огляд; зберігання важливих даних у зручному для використання вигляді; запобігання кризам; координування планів маркетингу; швидкість оброблення даних, відображення результатів у кількісному вигляді; аналіз витрат і доходів), так і створюватиме проблеми, а саме: результати попередніх досліджень зберігатимуться у незручному для використання вигляді; непомітні зміни у внутрішньому середовищі та діях конкурентів; несистематизований збір інформації; затримки за необхідності проведення нового дослідження; відсутність даних, необхідних для аналізу; недостатній аналіз маркетингових планів і рішень; відсутність аналізу дій на перспективу.

Для досягнення високої результативності необхідне ретельне розроблення окремих елементів маркетингу в організаціях і на підприємствах торгівлі системи споживчої кооперації відповідно до виділених бізнес-процесів та їхнього змісту:

- призначення оптимальних цін, виходячи з необхідної величини місячного торгу і цінової політики конкурентів;
- створення мережі збуту в Україні і за кордоном;
- розроблення рекламної політики;
- складання для цього баз даних адрес, телефонів, факсів і основних характеристик (таких, як можливий місячний обіг, імовірність неповернення товарного кредиту та ін.) покупців у регіонах, безпосередньо спостерігаючи їхню діяльність на місці;
- масове поштове розсилання рекламних листів і факсів із використанням сучасних інформаційних технологій;
- інтерв'ювання отримувачів листів телефоном, телефонна реклама; планування реклами, перебування мінімуму рекламних витрат; розроблення і тиражування будь-яких рекламних продуктів (друкованої, зовнішньої, радіо-, відеореклами);
- спеціальна і психологічна перепідготовка кадрів підрозділів маркетингу;
- організація представлення українських виробників у міжнародних комп'ютерних бізнес-мережах;
- перебудування нових напрямів у виробництві товарів і послуг, що мають чіткі перспективи і платоспроможний попит;
- складання технічного завдання на розробку нових виробів, виходячи з алгоритму витіснення з ринку конкурентів завдяки кращому задоволенню потреб покупців;
- оптимізація структури й апаратного забезпечення групи або відділу маркетингу замовника, підготовка для підрозділу всієї необхідної нормативної документації (аж до стандартів обслуговування і системи оплати праці за результатами маркетингу), придбання необхідного спеціального устаткування.

Таким чином, дослідивши передумови формування процесного підходу в організаціях і на підприємствах торгівлі системи споживчої кооперації, ми дійшли висновку, що для досягнення більш високої ефективності від впровадження процесного підходу необхідно забезпечити використання інте-

активного доступу до автоматизованих баз даних, оскільки низький рівень існуючих інформаційних потоків не дає можливості багатьом підприємствам підвищувати ефективність прийнятих рішень.

Визначено, що під час формування інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень керівництву підприємства необхідно звертати увагу на те, що конкурентоспроможність підприємства залежить не тільки від інформаційної насиченості "вартісного ланцюжка", а й від того, наскільки інформаційні ресурси зосереджуються в критичних точках створення споживчої вартості на різних етапах внутрішніх бізнес-процесів.

Література

1. Гислер Сестр. Стратегическое значение информации и роль базы данных как составляющей в маркетинге: Проблемы теории и практики управления / Сестр Гислер. – 1997. – 105 с.
2. Споживча кооперація України в період формування ринкових відносин. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.rusnauka.com/20_PRNiT_2007/Economics/22288.doc.htm

Филина С.В. Предпосылки формирования процессного подхода в организациях и на предприятиях торговли системы потребительской кооперации

Рассмотрены предпосылки формирования процессного подхода в организациях и на предприятиях торговли системы потребительской кооперации, исследовано информационное обеспечение реинжиниринга бизнесовых процессов.

Ключевые слова: процессный подход, бизнес-процесс, реинжиниринг, информационное обеспечение.

Filina S.V. Pre-conditions of processing approach forming in organizations and on the enterprises of trade of the system of consumer co-operation

Pre-conditions of processing approach forming are considered in organizations and on the enterprises of trade of the system of consumer co-operation, investigational informative providing of re-engineering processes of businesses.

Keywords: processing approach, business-process, re-engineering, informative providing.